

5/8 ?

Hr Undén anpassar sig

Till större delen bestod utrikesministerns föredrag i söndags av sådana självklara satsar som det hör till god ton att uttala då det gäller internationella sammanhang. Det mesta kunde ha sagts av hr Sandler för tio år sedan; den retoriska utsmyckning saknades likväl som ibland gav intrycket att den förre socialdemokratiska utrikesexcellensen menade något mera bestämt. Hr Undén betonade att vi i stort sett är eniga i utrikesfrågor. Han framhöll vår vilja till neutralitet, vårt samarbete med andra skandinaviska stater. Han prisade vår självständiga politik; därmed tycks han helt enkelt ha menat att den svenska utrikesledningen bedömer frågor sakligt och inte stannar vid en rent kvantitativ fördelning av sina gracer på öst och väst.

En så mild anrättning behöver kryddas för att bli njutbar. Det brukar ske genom attacker mot avvikande uppfattningar, även om dylika uppfattningar inte hyses av någon eller är utan betydelse. Hr Undén följde, enligt det officiella referatet av föredraget, detta recept. Han vände sig mot vissa kritiker, som sades anse "att vi bör resolut liera oss med någon mäktigare granne och så följa med denne i alla väder". Den som läste detta referat måste rimligen utgå från att hr Undén avsåg de svenska kommunisterna; man förvånade sig över att detta icke direkt utsades och att satsen formulerades på ett så allmänt sätt att den kunde tänkas gälla även andra riktningar. Nu har emellertid utrikesministern talat om vad han menat — i Svenska Dagbladet. Han hade inte alls tänkt på kommunisterna. Vad han hade i tankarna var två tidningar, Dagens Nyheter och Handelstidningen.

Genom denna upplysning blir hr Undéns till synes harmlösa yttrande i hög grad anmärkningsvärt. Att hans karaktäristik är osann är uppenbart; de angripna tidningarna har icke uttalat den uppfattning som tillskrives dem. Vad Dagens Nyheter beträffar har denna tidning gång på gång utförligt motiverat sin anslutning till neutralitetslinjen. Det yttrande hr Undén syftar på innehöll blott ett krav på att vid ordnandet av Sveriges försvar hänsyn skulle tas till möjligheten att vid ett angrepp — fin den enda stats sida som kan utgas angripa oss — få hjälp från håll varifrån dylika hjälp möjli-

gen är att påräkna, västerifrån. Icke så att Sverige skulle träffa något avtal av militär eller politisk natur — vilket hr Undén i Svenska Dagbladet säger vara Dagens Nyheter's ståndpunkt, trots att tanken här skarpt kritiserats — men väl så att vårt försvar skulle utformas med tanke på att eventuell hjälp kunde utnyttjas på ett effektivt sätt. Det är denna nära till hands liggande synpunkt, en synpunkt som torde spela in vid så gott som alla stater's försvarspolitiska överväganden, vilken av utrikesministern snedvridits på angivet sätt.

Att hr Undén alltså gör sig skyldig till dubbla vantolkningar av grov beskaffenhet är trots allt inte det väsentliga. Det centrala är att hr Undén söker sak blott med dem som betonar vår moraliska och kulturella frändskap med demokratierna i väster. Om det kommunistiska parti som systematiskt driver den ryska propagandans teser i vårt land, som alligenom hyllar en mot neutralitetslinjen stridande uppfattning har utrikesministern däremot intet att säga. At det ena hållet utslungar han bevisligt ogrundade beskyllningar, åt det andra underlåter han att uttala uppenbart grundade anklagelser. Anpassningen efter det tillfälliga politiska läget kunde knappast vara större hos denne man, som stolt talar om sin självständiga utrikespolitik.

Denna vilja till anpassning kommer fram även i andra delar av tallet. Hr Undén framhäver att vi inte skall föra en ideologisk utrikespolitik. Häremot är intet att invända, om meningen är att vår vilja till

neutralitet och till goda förbindelser med alla icke bör rubbas av våra på gemensamma idéer beroende sympatier för vissa stater. Men hr Undén stannar inte vid denna tanke. Han stödjer den med satsen "att socialdemokratin ur allmänna synpunkter står främmande både för borgerlig storkapitalism och för kommunism". Det är ett märkligt yttrande, lustigt påminnande om nationalsocialismens ständiga avståndstaganden från plutokrati och marxism. Varför säger inte demokraten Undén att vi står närmare demokratierna än diktaturerna. Nej, det passar inte i sammanhanget. Däremot passar det att ta avstånd från "borgerlig storkapitalism" — England och främst USA — likaväl som från kommunism. Ty denna formulering antyder — utan att säga det — att demokrati respektive diktatur är något oväsentligt, att det väsentliga är det ekonomiska systemet och att på denna punkt i Sverige det härskande partiet står lika fjärran från väster som från öster. Med just sådana formuleringar klarade sig hr Undéns många föregångare i anpassningens konst för tio år sedan. Man tog avstånd från alla, uttalade sig med överlägsenhet och förakt om alla. England, Frankrike, Tyskland, Ryssland — ur svensk synpunkt var det ett och detsamma.

Uttrycksätt som dessa är motbjudande och farliga. Vore de riktiga skulle de innebära att den svenska socialdemokratin inte längre ser demokratin som det huvudsakliga i sin politiska verksamhet. En sådan slutsats vore oriktig. Även hr Un-

dén har säkerligen bevarat sin känsla för demokratin. Det motbjudande och farliga ligger däri att en av regeringens främsta män går så långt i anpassning att han genom en blandning av tystnad och lek med ord söker undvika allt som kan irritera en mäktig granne, att han är rädd för att deklarerat sin egen övertygelse. Den metoden pekar fram mot mörkläggning och défaitism.